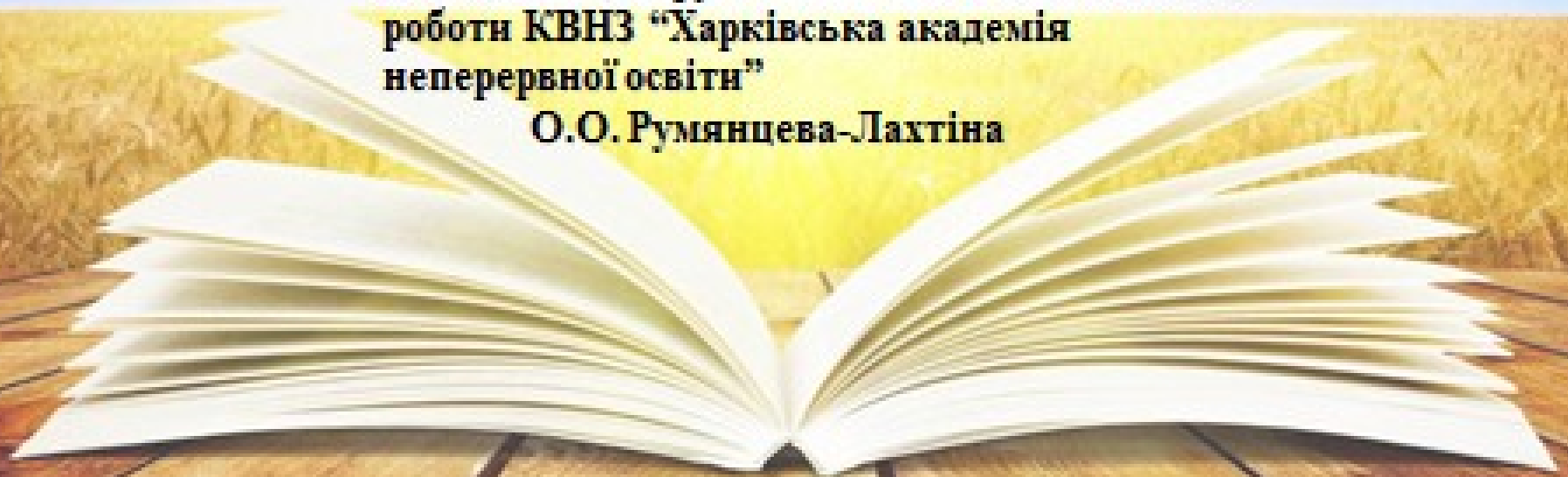

Нові стратегії освітньої діяльності при навчанні української мови у 2021/2022 навчальному році

**Методист Центру методичної та аналітичної
роботи КВНЗ “Харківська академія
неперервної освіти”**

О.О. Румянцева-Лахтіна

**Найважливіша компетентність педагога ХХІ століття –
забезпечити освітнє середовище, яке сприяє благополуччю
кожної дитини і формує її багатий духовний світ.**

Основні нормативні

документи:

- ✓ ЗАКОН УКРАЇНИ «Про освіту» від 05.09. 2017 року № 2145-VIII.
- ✓ ЗАКОН УКРАЇНИ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ухваленого Верховною Радою України 25 квітня 2019 року №2704-VIII).
- ✓ Український правопис (схвалений Кабінетом Міністрів України Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.).
- ✓ Лист МОН від 09.08.2021 № 1/9-404 “Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році
- ✓ Концепція Нової української школи.
- ✓ Державний стандарт базової середньої освіти
- ✓ [https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnovi-zagalnovi-serednovi-osviti-i300920-898.](https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnovi-zagalnovi-serednovi-osviti-i300920-898)

Основні завдання методичного супроводу щодо підготовки

до роботи за новим Державним стандартом

- Досягнення відповідної якості освітнього процесу шляхом **додаткової підготовки вчителя** до проєктування кожного етапу навчання, продуманого вибору засобів організації освітнього процесу, методів навчання.
- Надання **планомірної методичної підтримки** (*тренінги, семінари, індивідуальні консультації*) вчителям і здійснення **цілеспрямованого керованого супроводу** процесу навчання здобувачів освіти, оскільки стандарт та модельні програми визначають загальні результати досягнень учнів, а їх конкретизація та адаптація до кожної теми та інтегрованих курсів, проєктування освітнього процесу, включаючи вибір технологій та інших засобів навчання, віднесено до **компетенції вчителя** та прямо залежить від **рівня його професійної компетентності**.

Основні завдання методичного супроводу

щодо підготовки

до роботи за новим Державним стандартом

- Організація роботи територіальних і шкільних методичних об'єднань, тимчасових творчих колективів учителів щодо основних напрямків опрацювання нових модельних програм, опанування сучасних методів навчання. Надання відповідних конкретних методичних рекомендацій, проведення консультацій.
- Навчання педагогів на основі розвитку критичного мислення формувати у школярів ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені новим Державним стандартом.
- Підготовка вчителів 5 класів (із залученням педагогів початкової школи, які можуть передати відповідний досвід) до здійснення **формувального оцінювання** навчальних досягнень учнів, яке стало новим явищем як Державного стандарту початкової освіти, так і Державного стандарту базової середньої освіти.

Модельні навчальні програми

Модельна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів/учениць, зміст навчального предмета/інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів/учениць, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством (Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 1, абзац 7)).

Покликання на модельні програми <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zap>

Модельна програма

«Українська мова. 5-6 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(автори Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)

- **Предметний блок** (мовна змістова лінія) передбачає знання розділів мови як системи, мовних одиниць усіх рівнів, їхні характерні ознаки та функції в мовленні; мови як відображення картини світу; мовної норми та її динамічності; різних типів помилок; засобів виразності, формування відповідних умінь і досягнення предметних результатів.
- **Метапредметний блок** (мовленнєва змістова лінія) орієнтує на знання відомостей про інформацію, текст, комунікацію й мовленнєві жанри, формування відповідних умінь і досягнення метапредметних результатів.
- **Компетентнісний блок** (соціокультурна змістова лінія) спрямовує діяльність суб'єктів освітньої діяльності на формування ключових компетентностей і досягнення особистісних результатів. Цей блок покликаний реалізувати компетентнісний потенціал галузі, презентований у Додатку 1. Державного стандарту

Модельна програма

«Українська мова. 5-6 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(автори Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)

4	<p>Очікувані результати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чітко й правильно вимовляє звуки в процесі мовлення; - спостерігає за фонетичними явищами в мовленні, зокрема й на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]; - аналізує мовлення за орфоспічними та орфографічними характеристиками [6 МОВ 3.3.2-4]; - вправно застосовує алфавіт; - знаходить й виправляє огріхи й помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень [6 МОВ 3.3.1-1]; - застосовує знання правил орфографії й орфоепії для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1]; - виявляє й аналізує орфографічні помилки; - пояснює виправлення, покликаючись на вивчені правила [6 МОВ 3.3.1-2]; - вправно користується словниками; 	<p>Тема: Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія</p> <p><i>Пропонований зміст:</i></p> <p>Повторення вивченого з фонетики, графіки, орфоепії й орфографії в 1-4 класах.</p> <p>Голосні й приголосні звуки. Голосні наголошені й ненаголошені. Особливості вимови ненаголошених голосних.</p> <p>Правопис ненаголошених [е] та [и].</p> <p>Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі.</p> <p>Вимова приголосних у корені слова.</p> <p>Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я.</p> <p>Правила вживання м'якого знака.</p>	<p>Види навчальної діяльності:</p> <p>Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія).</p> <p>Пізнавальна діяльність (порівняння й зіставлення звуків природи й звуків мови; порівняння вимови наголошених і ненаголошених звуків; практичні завдання, що передбачають використання алфавіту; виявлення помилок у застосуванні алфавіту; добір прикладів застосування орфографічних правил у житті людини; виявлення проблемних ситуацій, спричинених орфографічними помилками; виконання завдань, що передбачають використання орфографічного словника тощо).</p>
---	---	--	--

**Модельна програма
«Українська мова. 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В.,
Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.)**

- Ця модельна програма ґрунтується на засадах цінностей українського народу, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, аксіологічного, діяльнісного, інтегративного підходів; передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі; ураховує наступність між циклами навчання; орієнтується на компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі.

Модельна програма
«Українська мова. 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В.,
Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.)

ОСНОВНА ЧАСТИНА

5-й клас

(140 годин на рік; 4 години на тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
<p>ВСТУП</p> <p>Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова — державна мова України</p> <p><u>Ціннісні орієнтири</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Необхідність вільного володіння державною мовою. Усвідомлення мовних обов'язків громадянина держави.• Повага до історії та культурного надбання українського народу, розуміння ментальності народу.• Усвідомлення потреби в спілкуванні, знанні правил спілкування та вмінні дотримуватися їх.• Прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі.• Розпізнавання маніпулятивного спілкування та оцінювання його як небезпечного й небажаного. Необхідність протистояння маніпулятивним впливам.		
<i>Учень / учениця:</i>	МОВНА ЛІНІЯ	МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ

Модельна програма

«Українська мова. 5-6 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В.,
Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.)

обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті

створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід

складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, орфографічними, стилістичними нормами

створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захисних) цифрових

- Правопис значущих частин слова (*повторення*).
- Написання префіксів *пре-*, *при-*.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

1. Для чого словам закінчення? Чи всі слова його мають?
2. Для чого словам різні форми?
3. Чи може існувати слово без кореня?
4. Чим спільнокореневі слова відрізняються від форм слова?
5. Що спільного й відмінного між суфіксом і префіксом? Яка роль цих значущих частин слова?

МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ

що містять антонімічні префікси.

• Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання значущих частин слова, записування правильно слів з вивченими орфограмами.

- Складання «хмари слів» до теми «Правопис префіксів».
- Робота зі словником.
- Ігри зі словами (наприклад, добирання слів, відгадування тощо).

МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ

- Аудіювання і читання текстів, що містять слова із суфіксами, які надають слову значень зменшуваності й пестливості.

Формування мовної компетентності

Мовна компетентність – це практичне володіння українською мовою, її словниковим запасом і граматичним ладом, знання норм і правил сучасної української літературної мови та дотримання їх в усних і писемних висловленнях, їх використанні в процесі мовлення.

• **Шляхи, які сприяють формуванню мовної компетентності**

- 1. Засобами художнього слова. При цьому розвиток мовлення учнів здійснюється в трьох напрямках:
 - збагачення словникового запасу, оволодіння нормами мови, формування навичок виражати
 - свої думки в усній та писемній формі.
- 2. Завданнями, що мають на меті поєднувати роботу мислення і пам'яті, тобто коли в операційній пам'яті потрібно утримувати певні факти, що непомітно веде до запам'ятовування слів, виразів, винятків з правил тощо.
- 3. Проблемно-ситуативними завданнями.
- 4. Використанням технології лінгвістичного аналізу тексту.

- **Шляхи, які сприяють формуванню мовної компетентності**
- 5. Ефективним використанням на уроках різних видів текстів: одиничних, множинних, цілісних, перерваних, змішаних, текстів нової природи, креолізованих та медіатекстів, текстових матеріалів, які використовувались при проведенні міжнародного дослідження PISA.
- 6. Навчання учнів умінню отримувати доступ до інформації й знаходити її в тексті, шукати й відбирати тексти, осмислювати та оцінювати, виявляти й долати суперечності.

Формування читацької грамотності

- PISA-2018 продемонструвала, що вчительська підтримка поліпшує результати учнів у середньому на 4 бали. Особливо, якщо це діти із сімей з низьким соціально-економічним статусом. На 10 балів поліпшує результати українських учнів батьківська підтримка

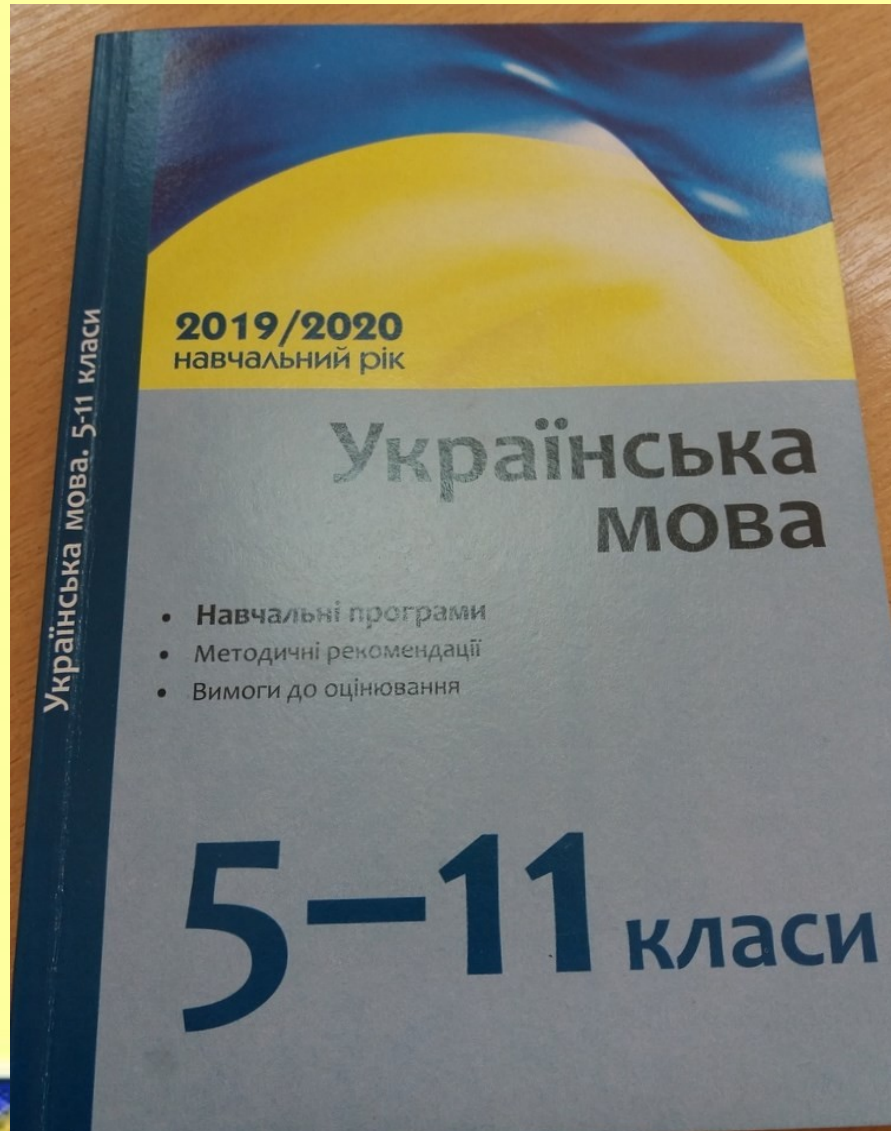
Формування читацької грамотності

- Середній бал українських учнів із
- читання — 466 балів (у країни-лідера —
- 555, у середньому в країнах-учасницях
- — 487).
- Базового рівня читацької грамотності
- не досягли 25,9 % підлітків.

Формування читацької грамотності

- Методичні поради щодо формування
- читацької грамотності, як результати
- дослідження PISA, можна знайти за покликанням:
- <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/pisa.pdf>

• Рекомендації стосовно чинних навчальних програм

Нагадуємо, що в освітньому процесі заклади освіти можуть використовувати лише навчальну літературу, що має гриф Міністерства освіти і науки України або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» відповідною комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Перелік навчальної літератури постійно оновлюється і доступний на офіційному вебсайті Міністерства та на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Повідомляємо, що на вебсайті ІМЗО в розділі «Електронна бібліотека», крім електронних версій підручників, розміщені художні та науково-популярні видання серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 класів закладів освіти

2021/2022 навчальний рік є перехідним між дією чинного Державного стандарту і впровадженням нового державного документа.

Упродовж року вивчення української мови здійснюватиметься за чинними програмами:

у 5 – 9 класах за навчальною програмою зі змінами, затвердженими наказом МОНУ від 07.06.2017 № 804;

у 10 – 11 класах – за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОНУ від 23.10.2017 № 1407.

Навчальні програми розміщені на офіційному сайті МОНУ за покликанням

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

Перелік навчальної літератури

Перелік навчальної літератури постійно оновлюється і доступний на офіційному вебсайті Міністерства (<https://mon.gov.ua/>) та на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>).

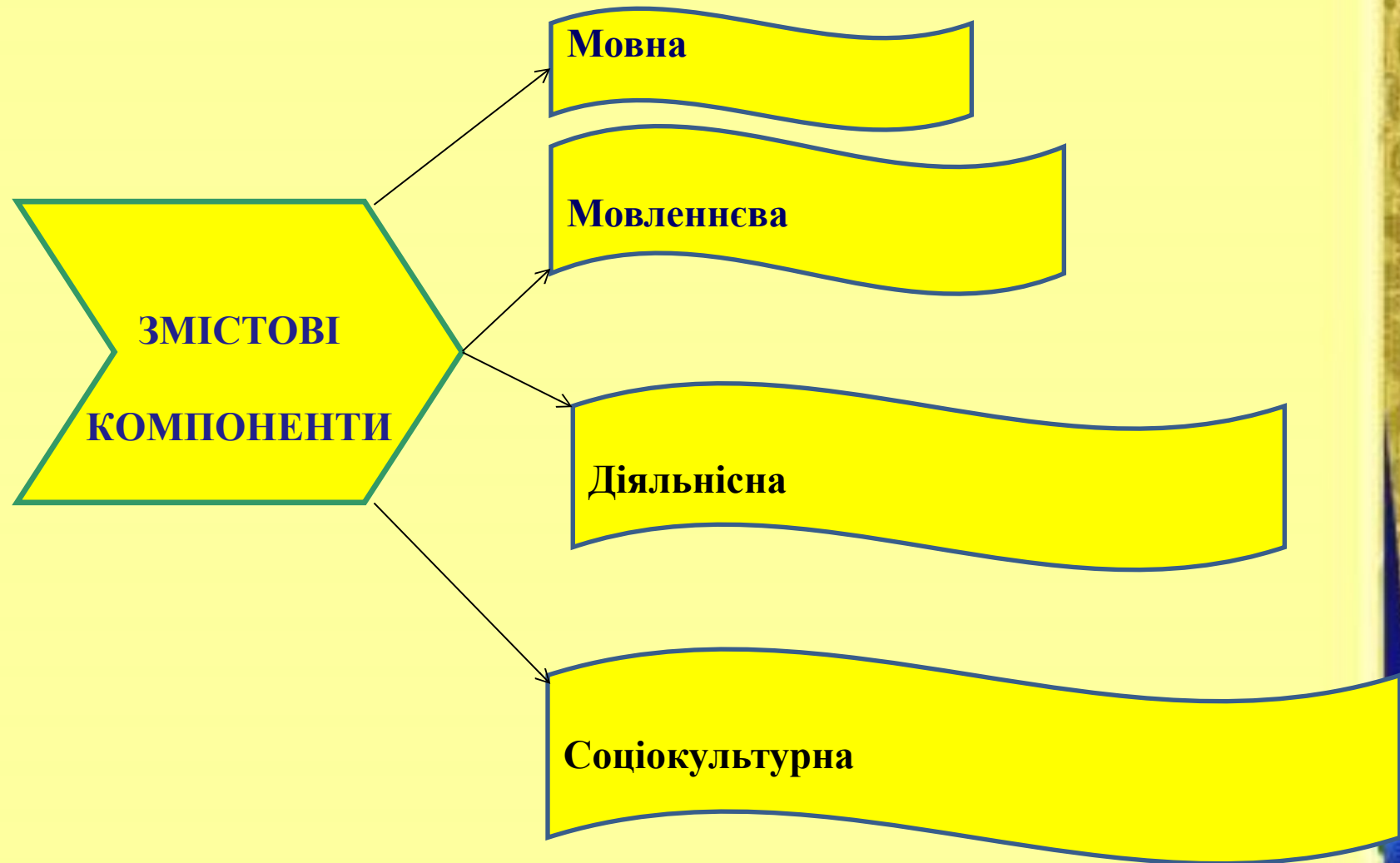
Повідомляємо, що на вебсайті ІМЗО в розділі «Електронна бібліотека», крім електронних версій підручників, розміщені художні та науково-популярні видання серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 класів закладів освіти (<https://lib.imzo.gov.ua/>).

Перелік навчальної літератури

1. Перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти <https://goo.gl/93BNko>
2. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою <https://goo.gl/93BNko>
3. Навчальні програми, які розміщені на офіційному сайті МОН України за покликанням <https://bit.ly/3knwVj>

Перелік навчальної літератури

При підготовці до планування слід опрацювати перелік навчальної літератури (Лист МОН від 09.08.2021 № 1/9-404 “Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році”)

Змістові компоненти кожної лінії

Зміст мовної лінії, визначають теми, знання яких сприяє формуванню мовної культури й мовної грамотності, забезпеченню функційності знань, узагальненню вивченої теорії, а саме: лексична, орфоепічна, орфографічна, морфологічна, синтаксична, пунктуаційна і стилістична норми.

У мовленнєвій лінії подано перелік рекомендованих видів роботи, які дають змогу учням реалізувати здобуті знання на практиці, комплексно охоплюють формування всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння і письма).

Сучасні соціокультурні умови, інтеграція української освіти в європейський контекст зумовлює введення до навчальних програм такого виду письмових робіт, як есе

Діяльнісна лінія передбачає вміння учнів самостійно розрізняти, описувати, аналізувати, порівнювати, планувати, тобто застосовувати здобутті вміння й навички

На основі навчальної програми вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо.

Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

!!! Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти міста, району є неприпустимим.

Під час розроблення календарно-тематичного та поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в підручнику.

Під час календарно-тематичного планування у навчальних програмах і календарно-тематичних планах **виділити ключові теми**, на яких ґрунтується подальше опрацювання програмового матеріалу.

Це дозволить без порушення системи програмових вимог ущільнювати, оптимізувати вивчення предмета, концентрувати увагу на відпрацюванні позицій, що мають забезпечити якісну самостійну роботу учнів в умовах дистанційного навчання. Під час вибору на початку навчального року навчально-методичного комплексу для вивчення предмета передбачити можливості використання засобів та інструментарію дистанційного навчання в умовах очного навчання.

Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал визначати кількість годин на вивчення окремих тем. **Адміністрація закладу освіти або працівники методичних служб можуть лише надавати методичну допомогу вчителю, з метою покращення освітнього процесу, а не контролювати його.**

Розподіл годин між розділами

*Розподіл годин між розділами
вважається орієнтовним.*

*У разі потреби вчитель має право
самоостійно змінювати обсяг годин у
межах розділу, а також послідовність
вивчення розділів.*

Кількість фронтальних та індивідуальних видів контрольних робіт

*(в закладах загальної середньої освіти з
українською мовою навчання)*

***Фронтально оцінюються** диктант, письмовий
переказ і письмовий твір (навчальні чи
контрольні види робіт), мовні знання й уміння,
запис яких здійснюється на сторінці класного
журналу «Зміст уроку».*

Кількість фронтальних та індивідуальних видів контрольних робіт

- *Індивідуально оцінюються говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) і читання вголос. Для цих видів діяльності не відводять окремого уроку, проте визначають окрему колонку без дати на сторінці класного журналу «Облік навчальних досягнень».*

Кількість фронтальних та індивідуальних видів контрольних робіт

- У ***I семестрі*** проводять оцінювання двох видів мовленнєвої діяльності (***усний переказ, діалог***).
- У ***II семестрі*** – оцінювання таких видів мовленнєвої діяльності, ***як усний твір і читання вголос***, що здійснюється в 5 – 9 класах.
- Результати оцінювання ***говоріння*** (діалог, усний переказ, усний твір) і ***читання вголос*** протягом семестру виставляють у колонку без дати й ураховують у семестрову оцінку.

Повторне оцінювання із зазначених видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Перевірка мовних знань і вмінь здійснюється за допомогою завдань, визначених учителем (тести, диктант тощо) залежно від змісту матеріалу, що вивчається.

Зверніть увагу на семестрове оцінювання учнів, які хворіли!

- Якщо дитина прохворіла частину семестру, пропустила, наприклад, одну тематичну, не має оцінки за якийсь вид мовленнєвої діяльності, то **оцінка за семестр виводиться на розсуд учителя в залежності від динаміки особистих навчальних досягнень учня (учениці), важливості пропущеної теми чи теми, за яку учня (ученицю) атестовано, - (тривалість вивчення, складність змісту, ступінь узагальнення матеріалу). За таких умов оцінка за семестр може бути такою, як тематична (якщо вона одна), або знижена на кілька балів (на розсуд учителя) .**

Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт у 5-9 класах

	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.	
<i>Усього годин</i>	122		122		88		70		70	
<i>Години з РМ</i>	24		23		22		16		19	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Фронтальні види контрольних робіт										
<i>Перевірка мовної теми</i>	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2
<i>Письмо: Переказ</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Твір</i>	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1
<i>Правопис: диктант</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Індивідуальні види контрольних робіт										
<i>Говоріння: діалог</i>	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
<i>усний переказ</i>	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
<i>усний твір</i>	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
<i>читання вголос</i>	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1

Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт у 10-11 класах

Рівень	Рівень стандарту		Філологічний рівень	
Фронтальні види контрольних робіт				
Форми контролю	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	2	2	3	3
Письмо: есе	2	3	1	1
переказ	-	-	1	1
твір	-	-	1	1
Індивідуальні види контрольних робіт				
Говоріння: діалог	1	-	1	-
усний переказ	1	-	1	-
уний твір	-	1	-	1

Увага!

- Учитель на власний розсуд має право збільшувати кількість контрольних робіт залежно від рівня підготовленості класу, здібностей конкретних учнів, умов роботи тощо.
- Оцінка за контрольний твір з української мови та переказ є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Переказ» не робиться).

Увага!

- У разі відсутності учня на одному зі спарених уроків під час написання контрольного твору, переказу рекомендуємо давати йому індивідуальне завдання, визначене вчителем. Зазначене завдання виконується учнем під час уроку.

Ведення зошитів

- Оцінюється від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою, що зараховується до найближчої тематичної. Під час перевірки зошитів ураховується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи.
- У разі відсутності учня на уроці протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати **н/о** (нема оцінки).

Українська мова в класах (групах) з навчанням мовою відповідного корінного народу України, національних меншин

У 2021/2022 навчальному році вивчення української мови в 5-9 класах з навчанням мовою відповідного корінного народу України, національних меншин здійснюватиметься за навчальними програмами, затвердженими наказом Міністерства від 07.06.2017 № 804;

у 10-11 класах – за навчальними програмами, затвердженими наказом МОН від 23.10.2017 № 1407.

Програми розміщені на офіційному сайті МОН за покликанням: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

Кількість годин

<i>5 клас</i>	<i>6 клас</i>	<i>7 клас</i>	<i>8 клас</i>	<i>9 клас</i>
3,5 (122 год, 10 год. — резерв для використан ня на розсуд учителя)	3,5 (122 год, 6 год. — резерв для використан ня на розсуд учителя)	2,5 (88 год, 3 год. — резерв для використан ня на розсуд учителя)	2 (70 год, 4 год—резерв для використанн я на розсуд учителя)	2 (70 год, 4 год—резерв для використанн я на розсуд учителя)

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	5		6		7		8		9	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Перевірка мовної теми*	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2
Письмо: переказ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Твір	—	1	—	1	—	1	1	1	1	1
Правопис: диктант**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Аудіювання*	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1
Читання мовчки*	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
Контрольне списування	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Фронтальні види контрольних робіт (10 –11класи) (рівень стандарту)

<i>Форми контролю</i>	10		11	
	I	II	I	II
<i>Перевірка мовної теми*</i>	2	2	2	2
<i>Письмо: переказ</i>	1	1	1	1
Твір (есе)	1	-	1	-
<i>Правопис: диктант**</i>	1	1	1	1
Аудіювання*	—	1	—	1
Читання мовчки*	1	—	1	—

Фронтально оцінюються

- Аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ і письмовий твір ***(навчальні чи контрольні види робіт)***, мовні знання й уміння, запис яких здійснюється на сторінці класного журналу «Зміст уроку».

Кількість індивідуальних та фронтальних контрольних робіт

- У **I семестрі** проводять оцінювання 2 видів мовленнєвої діяльності (**усний переказ, діалог**), результати оцінювання виставляють у колонку без дати й ураховують у семестрову оцінку.
- У II семестрі проводять оцінювання таких видів мовленнєвої діяльності, як **усний твір і читання вголос**, яке здійснюється в 5–9 класах. Повторне оцінювання чотирьох видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Основні види письмових робіт з української мови:

- класні й домашні вправи (кількість домашніх вправ – одна або дві (на розсуд учителя), але не більше двох; якщо ж уроки спарені, то для виконання вдома пропонується дві або три вправи);
- словникові диктанти (кількість слів у словниковому диктанті: 12 – у 5 класі, 24 – у 6–8 класах, 36 – у 9–10 класах, 48 – в 11 класі);
- навчальні диктанти, есе, твори й перекази;
- самостійні роботи;
- тестові завдання (як відкритої, так і закритої форми);
- складання таблиць, схем, написання конспектів (у старших класах), робота зі словниками та інші види робіт, передбачені чинними програмами

Перевірка контрольних робіт

З української мови та літератури:

- помилки на вивчені правила вчитель тільки підкреслює й помічає на берегах, а виправляє їх учень. Помилки на правила, які не вивчалися, виправляються вчителем, але не враховуються.

Зверніть увагу на вимоги до ЕСЕ!

- **Есе** – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу

Види есе

Вільне	Формальне
<p>Ознаки: невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога: наявність позиції автора</p>	<p>Ознаки: дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези</p>

Вимоги до вільного есе

Вільне есе обмежене в часі

(5 – 10 і 10 – 15 хв.).

До нього доцільно вдаватися на кожному уроці й на різних етапах його:
цілевизначення, закріплення, рефлексії
тощо

Формальне есе

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20-ти до 45-ти хвилин.

Види формального есе:

- *інформаційне* (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);
- *критичне*;
- *есе-дослідження* (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

- Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120 – 200 слів).
- Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.
- Кожен абзац есе розкриває одну думку.
- Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.

Структура есе

- *Вступ* – обґрунтування вибору теми есе.
- *Основна частина* – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.
- *Висновок* – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині

Вимоги до формального есе

- Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.
- Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.
- Есе повинно містити переконливе аргументування порушеної проблеми

Критерії оцінювання есе

1	2	3	4	5
трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання				
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо	9	1+1 (негруба)	4	9
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів	10	1	3	10
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів	11	1 (негруба)	2	11

1	2	3	4	5
Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, висчерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю	12	—	1	12

Критерії оцінювання есе

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Критерії оцінювання змісту есе		Критерії оцінювання мовного оформлення есе		
Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів	Бали	Грамотність		Бали
		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
1	2	3	4	5
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу	1	13 і більше	9–10 і більше	1
Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним	2	12		2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізняватися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент	4	9–10	7–8	4

1	2	3	4	5
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести); роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності	5	7–8	7–8	5
За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції	6	5–6		6
Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом; нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується	7	4	6	7
Учень (учениця) самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за	8	3	5	8

Дистанційне навчання

В умовах нового формату освітньої діяльності в Україні – дистанційної форми навчання в період карантинних заходів у режимі онлайн і офлайн,

учителям рекомендуємо використовувати сучасні електронні ресурси: ZOOM, Viber, Skype, безкоштовні платформи Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams тощо.

Вибір платформи для дистанційної роботи

У якому режимі планує працювати вчитель?

Синхронний - одночасно зібрати клас у віртуальній аудиторії.

Асинхронний - відправляти учням роботу, та просити їх звітувати про її виконання

Дистанційне оцінювання

Фронтальні та індивідуальні види контролю в умовах карантину проводяться з урахуванням матеріально-технічних можливостей закладу освіти, учителя-філолога. Педагог на свій розсуд може визначати вид та зміст завдань.

Необхідні рішення щодо організації освітнього процесу, зокрема з української мови, **можуть прийматися рішенням методичних об'єднань учителів-філологів.**

Завдання оцінюються відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів 5–11 класів.

Українська мова. 5-11 класи

2019/2020
навчальний рік

Українська мова

- Навчальні програми
- Методичні рекомендації
- Вимоги до оцінювання

5-11 класи

Контактний телефон методиста

- 0506761130 – Румянцева-Лахтіна Оксана Олександрівна, методист Центру методичної та аналітичної роботи КВНЗ “Харківська академія неперервної освіти”

Дякую за увагу!

